

شوادون، الگویی از معماری پایدار در خانه های سنتی دزفول

مریم صنعتگر کاخکی*، محمد کاظم رضایی²

1= کارشناس ارشد معماری، مدرس دانشگاه آزاد دماوند، دانشکده سما،

maryam_sanatgar_k63@yahoo.com

sanatgar.maryam@yahoo.com

2- کارشناس ارشد معماری دانشگاه بین المللی امام خمینی

arch.mkr2010@yahoo.com

چکیده

رابطه انسان با جهان طبیعی، به دلیل رخ دادن طیف وسیعی از بحران های محیطی، در رده خاص و گاه آزار دهنده در آمده است. امروزه معماری پایدار سعی می نماید آسایش را برای کاربران از نظر اقتصادی، اجتماعی و محیط زیست فراهم آورد. یکی از کلید واژه های اساسی در طراحی معماری در دنیای امروز توجه به محیط و مولفه های اقلیمی می باشد و در این میان معماری سنتی بناهای مسکونی ایران می تواند به عنوان یک الگوی مناسب طراحی اقلیمی، مورد توجه نسل جدید معماران قرار گیرد. بعنوان مثال، نگاهی به خانه های سنتی شهرستان دزفول در استان خوزستان نشان می دهد که گذشته از نیاز اندک این معماری به استفاده از سوخته های فسیلی، به بهترین نحو از انرژی های تجدید پذیر همچون انرژی خورشید، باد، زمین و... در داخل ساختمان استفاده گردیده است. این مقاله به معرفی و نقش شوادون به عنوان یکی از عناصر شاخص ساختمانی در معماری مسکونی سنتی این منطقه می پردازد که از ویژگی های آن کاهش دمای زیستی در فصول گرم سال و البته با بهره گیری از ویژگی های منطقه می باشد.

واژه های کلیدی: معماری پایدار، اقلیم، خانه های سنتی دزفول، شوادون

1- مقدمه

معماران بومی هر منطقه از کره خاکی در پی ایجاد شرایط آسایش و زندگی بهتر تدابیر متعددی اندیشیده اند و گاهی توانسته اند بر آن چیره شده و از آن بهره گیرند. در این میان معماران دزفولی نیز با هدف سازگاری با اقلیم گرم و نیمه مرطوب منطقه دست به ابتکارات فراوانی زده اند که از جمله می توان به شوادون ها اشاره کرد. شوادون یکی از فضاهای زیر زمینی خاص شهر های دزفول و شوشتر در جنوب غربی ایران با کاربری و ویژگی های خاص است.

همواره دمای زیرزمین در تابستان نسبت به دمای خارج کمتر و در زمستان بیشتر است. به جز در کناره دریای خزر و سواحل خلیج فارس و در یای عمان، اغلب خانه های قدیمی ما دارای زیر زمین بود اند و مخصوصا در فصول گرم اهل خانه به زیرزمین می رفتند. نمونه بسیار جالبی از این زیر زمین ها در منطقه گرم و نیمه مرطوب دزفول، شوشتر و روستاهای اطراف این دو شهر وجود دارد. دمای بسیار بالا در این نواحی که گاهی تا 45 درجه سانتیگراد و یا بیشتر می رسد، که توام با رطوبت منطقه زندگی در ایام تابستان را بسیار طاقت فرسا